

УДК 94 (477): 502.8

ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ ЯК ОСНОВА ПРИРОДООХОРОННОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ УГКЦ

Гайдукевич О.О. (Івано-Франківськ)

В статті розглядаються питання природоохоронної діяльності УГКЦ в Галичині у 1920 – 1930-х рр. Доводиться, що основою, на якій велося господарство в природних лісових масивах маєтностей церкви, було лісовпорядкування, у результаті якого експлуатація лісових угідь велася на ґрунтовній науковій основі, у розмірах та обсягах, передбачених лісовпорядними проектами. Наголошується, що працівники й службовці маєтностей ретельно дотримувалися тогочасних наукових нормативних вимог щодо експлуатації лісових угідь та ведення господарства в них.

Ключові слова: Українська греко-католицька церква, маєтності церкви, лісовпорядкування, перспективний план ведення господарства, природоохоронна діяльність.

УГКЦ в Галичині впродовж віків була національною, народною Церквою і відстоювала інтереси українського народу. Її широкогранна патріотична діяльність досить широко висвітлена в сучасній історичній літературі. Одним із аспектів такої діяльності була саме природоохоронна, яку Церква особливо широко розгорнула у 1920 – 1930-х рр. як на своїх землях, у межах своїх маєтностей, так і в цілому, на теренах Галичини [1]. Метою даного дослідження було виявлення основи природоохоронного господарювання УГКЦ в Галичині у 1920 – 1930-х рр.

Споконвіків у маєтностях УГКЦ господарство велося раціонально, спираючись на багатовіковий практичний досвід галичан, а також ґрунтуючись на основних наукових засадах лісівництва. Здавна основою, на якій базувалося господарство в природних лісових масивах, було так зване “лісовпорядкування”, яке проводилося фахівцями, як правило, кожні 10 років і лише з певних об’єктивних причин (війни, фінансова незабезпеченість, вагомі виробничі обставини тощо) цей термін іноді зміщувався в той чи інший бік. По суті, лісовпорядкування – це інвентаризація природних ресурсів та інспекція виробничої діяльності за минулий 10-річний період і складання перспективного плану ведення господарства на наступні 10 років.

Господарство в горганських лісах церковної маєтності “Переґінсько” велося спеціалістами Управи виключно на науковій основі, згідно з розробленими лісовпорядними проектами ведення господарства, що склалися висококваліфікованими фахівцями-лісівниками на кожні 10 років і затверджувалися державними інституціями – повітовим старостою в Долині та воєводським урядом у Станіславі. Варто відмітити, що затвердження цих матеріалів не було формальним, а проводилося на основі висновків відповідних компетентних фахових комісій, які неодноразово інспектували господарство, перш ніж дати позитивний відгук на схвалення лісовпорядних планів. Численні архівні матеріали, опрацьовані в ЦДАЛ України, підтверджують це.

Так, згідно з повідомленням іще від 27 квітня 1912 р. Центральна адміністрація Столових дібр у Львові інформувала відповідні урядові інстанції – воєводський уряд у Станіславі й староство в Долині про те, “...що пляни господарки лісової в Добрах Столових Переґінсько суть вже готові і можуть бути затверджені. В тій цілі від імени Митрополії Високе Намісництво зволить припоручити, щоби Староство в Долині в цілі затвердження сих плянів виделягувало на початок червня біжучого року комісію до Підлютоґо...” [2, арк. 1, 2].

Повідомлення про приїзд інспектуючої урядової комісії знаходимо й надалі, при наступних лісовпорядкуваннях, як, наприклад, лист Управи від 23 лютого 1928 р. “Привітно повідомляю, що почавши від дня 5 марта біжучого року приїде комісія воєводська до збадання поданого там через Управу в Переґінську Програму господарчу лісів Переґінських” [3, арк. 6]. Через рік, 20 травня 1929 року, у переґінські ліси приїхала чергова урядова перевірка: “Уряд Охорони лісів (Інспекторат Лісовий) повідомив, що в другій половині біжучого місяця приїде комісія для провіщення і затвердження внесеного операту. Рівночасно та комісія буде провірювати зруби і культури. До такої комісії належить 2 панів інспекторів і оден знаток. Комісія перебуде у нас що найменше 6 тижнів” [3, арк. 16]. Такі повідомлення про перевірку поданих лісовпорядних планів на затвердження урядовими посадовцями та приїзд інспектуючих осіб для обстеження території досить часто зустрічаються в справах Управи [4, арк. 1–2, 8, 12].

Отже, розроблений у процесі лісовпорядкування перспективний план ведення господарства на кожний наступний десятилітній період дуже ретельно й скрупульозно перевірявся урядовими посадовцями й лише після позитивних висновків фахових комісій затверджувався відповідними урядовими посадовцями – старостою в Долині та воєволою в Станіславі.

В архівних матеріалах УГКЦ збереглися окремі згадки про минулі лісовпорядкування

перегінсько-осмолодських лісів. Перше, найдавніше лісовпорядкування цих земель, що відображене в архівних матеріалах, проводилося тут у 1888 р.: “Перший операт (лісовпорядний план. – О.Г.), що обіймає 10-ліття 1888 – 1898 рр. вчислює такі тартаки: в Перегінську, два в Ангелові, циркулярка в Тодорі, два тартаки й циркулярку в Осмолоді” [5, арк. 82].

Як свідчить опис лісових маєтків Перегінська, друге лісовпорядкування було проведене в 1898 р.: “До більш зорганізованої й на більшу скалю експлоатації Адміністрація Дібр приступила щойно в 1898 р. Ревізійний план на період 1898–1907 рр. зладив урядовець фірми Гредель і Шмід, що передбачав вируб найкращих лісовостанів і фатальну в своїх наслідках комасацію зрубів” [5, арк.82].

Наступне лісовпорядкування, “...що обіймає 20-літній час уладження, починаючи з 1908 р., отже його важність уплинула до 1928 р., виглядає вже хоч би тому безцільно, що ... у перебіг господарки влізли ще воєнні дії з рр. 1914–1918” [5, арк. 82–83]. Тут знаходимо цікавий документ – пояснення Генерального адміністратора Столових дібр доктора Євгенія Гвоздецького від 17 грудня 1912 р. державному Наміснику у Львові щодо лісових планів ведення господарства маєтності “Перегінсько” на 1908–1928 рр. і на період до 1947 р.

Перед державними інституціями, що затверджували лісовпорядні плани на цей період, виникло питання причини збільшення обсягів маси деревини, яка була призначена до зрубу, порівняно з попередніми роками. Тому від Центральної адміністрації запросили пояснення факту такого збільшення обсягів вирубів. Відповідаючи на запит, тодішній Генеральний адміністратор Столових дібр Митрополії доктор Євгеній Гвоздецький доповів, що адміністрація Столових дібр строго керується методикою розробки планів лісокористування, згідно з якою розраховуються щорічні обсяги вирубки деревини в маєтності. У даному випадку, що викликав сумнів у державних посадовців, Управа, як пояснював адміністратор Євген Гвоздецький, не перевищила обсягів рубок за площею, а лише за кількістю деревини. Це збільшення обсягу вирубанної деревини пояснюється тим, що на теренах перегінських лісів збудовано вузькоколійну залізницю (1909–1911 рр.) і під освоєння траси попали під вирубку високогірні лісові ділянки, на яких росли старі, перестійні деревостани: “У всіх округах господарчих лісів Перегінських надвижка дійсного запасу понад нормального міститься в деревостанах дуже перестарілих, котрих значна кількість змарніла би зовсім без ужитку... Значний простір лісів до тепер не були обняті пляном господарчим лісів по тій причині, що експлоатація їх задля недоступного положення не могла оплатитися і кошти адміністрації були вищі, чим

вартість узисканого дерева. Для того маємо значні простори лісів, які до тепер ніколи не були рубані... Через побудову колійки сталась можливість експлоатації і з тих площ” [6, арк. 31–32].

Отже, обсяги лісових зрубів у маєтності “Перегінсько” не виходили за межі встановлених при лісовпорядкуванні. На підтвердження цього подаємо ще один цікавий документ – відповідь Центральної адміністрації від 6 травня 1922 р. “Дирекції робіт публічних”. Ця організація звернулася в Управу маєтності “Перегінсько” з проханням виділити їй деревину “...на цілі відбудови з лісів митрополичих в Перегінську” [7, арк.14].

Адміністрація Столових дібр Митрополії відмовила Дирекції в наданні необхідної деревини, оскільки “...на рік 1922 маємо честь подати Хвальній Дирекції до відома, що на основі ... інтимованого рескриптом б. Галицького Намісництва з 3 вересня 1909, ч. XI-а 282/5 всі деревостани в лісах Митрополичих в Перегінську, які приходять після пляну господарчого до рубаня вже в часі від року 1910 до року 1929 закупила виключно і експлоатує під сю пору фірма І.Ф.Глезінгер в Брошневі, почта Креховичі. Заряд лісів митрополичих не має поза тим ніякого дерева до диспозиції, з котрого міг би дати контингент для відбудови. Належить про той дотичний контингент жадати від фірми, а не від Митрополії” [7, арк. 14].

Тобто Управа Столових дібр маєтності “Перегінсько” не дозволяла собі в жодному разі рубати деревини більше, ніж це було передбачено перспективним лісовпорядним планом і розраховано під щорічні обсяги вирубки.

У 1927 р. проведено чергове лісовпорядкування перегінських лісів, у результаті якого розроблено новий виробничий план ведення господарства на наступне десятиліття: “В 1927 р. зладжено новий господарський плян” [5, арк. 83]. Аналізуючи наступний документ даного лісовпорядкування, переконуємося в дисциплінованості й ретельному дотриманні службовцями Столових дібр Митрополії норм і вимог ведення лісового господарства, згідно з чинним законодавством тих років. Мова йде про лист-прохання Генерального адміністратора Центральної адміністрації отця-митрата Тита Войнаровського до Комісара охорони лісів у Станіславі від 3 січня 1930 р. щодо надання дозволу на вирубку кількох екземплярів перестарілих дубів і буків у церковній маєтності “Кринос”. Генеральний адміністратор звернувся до відповідного урядового посадовця з проханням надати дозвіл на вирубку в церковному лісі біля с. Кринос кількох дерев, оскільки “...більша частина сих дубів і буків оціліла з війни, є знищена місцевим населенням, яке стягло майже всі верхи оставши насінників і рік річно підтинає бічне галуззя. Насінники ушкоджені так поважно (деякі вже усохли) не змо-

жуть вже відповісти своєму завданню природного підсіву і через кілька літ, якщо й удержаться при життю, впадуть жертвою лісових шкідників ... просить отсим о ласкавий дозвіл на усунення безверхих 21 дубів і 7 буків, оставлених з війни в згаданім відділі як насінників” [8, арк. 8].

Тобто службовці церковних маєтностей не приймали самовільно рішення щодо вирубки кількох перестарілих дерев у своєму ж лісі, а лише з дозволу відповідних урядових посадовців, згідно з нормативними вимогами тогочасного законодавства.

Наступний план лісокористування мав бути розроблений на 1937–1947 роки. Тому чергове лісовпорядкування в перегінських лісах почалося з проведення підготовчих польових робіт у лісах маєтності 1 червня 1935 р. і продовжувалося до 1 липня 1936 р. [4, арк. 14, 170]. Проте окремі лісовпорядні роботи (уточнення, доповнення, камеральна обробка польових замірів тощо) продовжувалися й надалі, протягом 1936–1937 рр., і кінцеве завершення робіт із поданням усіх опрацьованих матеріалів було представлено Центральній адміністрації Столових дібр у Львові 15 жовтня 1937 р. Готові лісовпорядні матеріали разом із розробленим перспективним планом ведення господарства на період 1938–1947 рр. були подані Станіславському воєводському уряду на затвердження в січні 1938 р. [5, арк. 103].

Процес лісовпорядкування проходив наступним чином. 31 травня 1935 р. у селищі Перегінсько в Управі маєтності інспектор Центральної адміністрації Столових дібр Митрополії Андрій Мельник провів виробничу нараду, що започаткувала проведення лісовпорядних робіт у лісах маєтності.

Як доповів Центральній адміністрації у Львові виконуючий обов’язки управителя Управи Столових дібр маєтності “Перегінсько” інженер Юліан Левицький, “... дня 31.05 відбулася спільна конференція в канцелярії Управління Дібр в Перегінську під проводом Високоповажного п. інженера А.Мельника, на якій були присутні всі новоприйняті панове інженери, крім п. інженера А. П’ясецького... При тім Вп. п. інженер А. Мельник звернув увагу всім присутнім на вельми важну справу, яким є лісовлаштування в Добрах Митрополії та ... представив справу національного парку та вияснив всі праці з творенням їх зв’язані” [4, арк. 119].

Лісовпорядкування проводило шість запрошених висококваліфікованих інженерів-лісівників: Мирон та Іван Левицькі, Євген Лициняк, Дмитро Юрчишин, Богдан Лучаковський та Михайло Мартинець, який згодом став виконуючим обов’язки управителя в Перегінську. Варто відмітити, що інженер Іван Левицький був підключений до лісовпорядних робіт уже в процесі лісовпорядкування, оскільки на це місце спочатку був запрошений інженер Андрій П’ясецький,

який чомусь не приступив до виконання первинних польових робіт, а підключився до лісовпорядкування дещо пізніше, описуючи й досліджуючи виділені заповідні території, що мали стати основою Українського Національного Парку Природи [4, арк. 14, 82, 99, 103, 119, 183, 184].

Керував усіма лісовпорядними роботами спочатку виконуючий обов’язки управителя інженер Юліан Левицький, якого згодом замінив інженер-лісівник Михайло Мартинець. В окремих господарських округах лісовпорядкуванням керували місцеві інженери, штатні спеціалісти Управи Столових дібр Перегінська: у першому – Юліан Левицький, другому – Володимир Кисілевський, третьому – Микола Саєвич [4, арк. 67].

Цікавою є інструкція Центральної адміністрації Столових дібр щодо умов праці інженерів під час лісовпорядних робіт, згідно з якою “До обов’язків праці панів інженерів належать всі чинності взаємні з випрацьованням лісового операту так в терені, як і в канцелярії згідно з інструкціями даними управителем маєтності Перегінсько і згідно з наукою лісівництва” [4, арк. 4].

Накази Центральної адміністрації Столових дібр Митрополії зі Львова Управі в Перегінсько були чіткими: планувати ведення господарства, обсяги лісокористування, вирубка деревини на наступні 10 років виключно на науковій основі, не допускаючи жодних перерубів деревини понад допустиму норму. Так, згідно з листом від 21 серпня 1936 р. лісовпорядникам указувалося: “Доручаємо Управі руководитися при остаточній редакції лісового операту на рр.1937–1946 нинішньою нашою директивою, щоби нормальний річний стат (розрахункова річна вирубка деревини. – О.Г.) на це десятиліття не переступав дотеперішньої висоти 350 га” [4, арк. 222].

25 серпня 1936 р. із Центральної адміністрації в Перегінсько поступає нова інструкція: “Доручаємо Управі руководитися при остаточній редакції лісового операту (перспективного плану ведення господарства. – О.Г.) на рр. 1937–1946 директивою нашою, щоби мати на згляді виключно раціональну лісову господарку” [4, арк. 219].

Тобто в саму основу лісовпорядкування були закладені наукові принципи природоохоронного, раціонального, невиснажливого ведення господарства в маєтності “Перегінсько”.

У процесі проведення лісовпорядних робіт в Управі маєтності періодично відбувалися виробничі наради – сесії за головуванням інспектора Центральної адміністрації інженера Андрія Мельника, на яких обговорювалися поточні виробничі питання, пов’язані з проведенням польових лісовпорядних робіт у лісах маєтності, а також природоохоронні аспекти майбутньої господарки. Так, на черговій виробничій нараді 23 листопада 1935 р. розглядалося питання щодо збільшення площ охоронних високогірних лісів: “Також виявилася потреба в кількох випадках ...

виключити деякі деревостани з експлуатації голими зрубамі, які відтак не дали би ся наново заліснити” [4, арк. 90].

Неодноразово на нарадах порушувалися питання щодо створення на теренах Осмолодських земель Національного Парку Природи. Унаслідок цього Центральна адміністрація запросила інженера Андрія П'ясецького провести в лісах маєтності відповідні підготовчі роботи: “Повідомляємо, що згідно з волею Їх Ексцеленції доручається Вам виконання всіх праць, зв'язаних з організацією Українського Парку Природи в Горнах у рамках ревізії лісового операту, що її переводиться тепер в маєтності Перегінсько” [4, арк. 99].

Тобто при проведенні лісовпорядних робіт одним із основних завдань, що стояли перед фахівцями, було виділення цінних природних об'єктів горганських лісів і віднесення їх до категорії “охоронні ліси” (тобто “заповідні”).

Усі лісовпорядні роботи були проведені в маєтності “Перегінсько” у 1935–1937 рр. Згідно з дорученням Центральної адміністрації Столових дібр Митрополії інспектор Андрій Мельник у 1937 р. провів за підготовленими матеріалами щойно проведеного лісовпорядкування ревізію господарської діяльності Управи в лісах маєтності. Проаналізувавши документи та картографічні матеріали проведеного лісовпорядкування, він у своєму звіті подав ряд пропозицій щодо раціонального природокористування в лісах Осмолоди [9, арк. 16–30]. Інспектор А. Мельник навів перелік технічних робіт, які необхідно було виконати в маєтності. Так, зокрема у розділі “Г – Охорона природи”, крім чисто технічних робіт, було зроблено перелік спеціальних природоохоронних заходів у заповідниках – “Кедровому” (пункт I), “Ялицевому” (пункт II), “Сосновому” (пункт III), “Буковому” (пункт IV), “Нивка” (пункт V), “Живець, Підлюте і Палата” (пункт VII). А. Мельник рекомендував: “Довкола ставку оставити пояс охоронний ліса не визший 300 м в горі... Заложення зрубів в майбутнім мусить оминати боком цей ставок... Під таблицею при ставку (встановити – *О.Г.*) поучення, щоби не ходити зворами і не нищити мохів, добиратися тільки до ...плайку західним берегом, не вкидати нічого до води... Заліснити старанно зруб 18а... Приступити до старанного заліснення згарища, очистити відтинок Підлюте – Камянець; не дозволяти в ніякім разі на нищення молодняка...” і т. д. [9, арк. 28].

За звітом інспектора Андрія Мельника з його пропозиціями щодо ведення господарства в лісах маєтності “Перегінсько” Центральна адміністрація зі Львова направила Управі Столових дібр відповідні вказівки, які працівники маєтності почали виконувати вже в кінці того ж 1937 р., а основна частина технічних робіт була перенесена на 1938 р. [10, арк. 1–5].

У січні 1938 р. готові лісовпорядні плани ведення господарства маєтності “Перегінсько” на 1938–1948 роки під назвою “Загальний опис і проект майбутньої господарки” були представлені на затвердження воєводі в Станіслав [5, арк.104]. У поданих матеріалах значна увага надавалась охороні природи. Зокрема під розділом “А. Охоронні ліси” було представлено опис заповідних ділянок та умови господарювання в них: “Вже в операті 1908 р. вилучено лісостани..., які з уваги на своє положення й завдання, яке мають виконати в відношенні до нижче положених лісостанів, мусять бути вилучені від свого нормального вихіснування (використання. – *О.Г.*). Ті лісостани ... залишено як охоронні ліси. ...Крім того, виділено з нормального вихіснування для живця “Підлюте” з естетичних оглядів частину відтинку ... в загальній поверхні 71,70 га” [5, арк. 92].

Далі в матеріалах лісовпорядного проекту в розділі “Б. Заповідники” подавалось визначення заповідників, окреслювалися їх завдання, приводився опис виділених об'єктів: “В зв'язку з опрацюванням господарського пляну виявилась потреба виділення від нормального вихіснування деяких партій ліса, як заповідників. Заповідники – це виділені лісні поверхні, що мають хоронити первісну природу для науково-природничих цілей, що заслуговують... на спеціальну увагу” [5, арк. 93–102]. До цих об'єктів було віднесено цінні ділянки лісу, які мали стати основою закладеного тут першого Українського Національного Парку Природи.

Загалом у представленому перспективному проекті ведення господарства в маєтності “Перегінсько” на наступні 10 років було детально розписано обсяги лісокористування, чітко окреслено площі відведених для рубки ділянок, складено графік почергового їх освоєння.

Часто в Карпатах проходили великі повені, що завдавали великої шкоди господарству. Їх наслідки працівники маєтності ліквідували оперативнo й ретельно. У маєтності “Перегінсько” постійно проводилися відповідні роботи з укріплення берегів р. Лімниці, оскільки ця гірська річка часто виходила з берегів і завдавала великої шкоди навколишнім територіям. Підтвердження цього бачимо з листування Управителя Столових дібр маєтності “Перегінсько” Йосифа Сальца з Генеральним адміністратором Центральної адміністрації Митрополії у Львові отцем-митратом Титом Войнаровським [11, арк. 2, 4, 13]. Доповідаючи, зокрема, 14 липня 1929 р. про чергову повинь у Карпатах, Й.Сальц писав: “Передвчора була у нас велика повинь, зробило в селі і на колійці великої шкоди, на Підлютім нічого не рушила, хотяй вода плила поверх камениць... міст забрала вода...” [11, арк. 13]. У листі управитель Й. Сальц подав свої пропозиції щодо проведення окремих технічних робіт, спрямованих

на укріплення берегів р. Лімниці й розрахунок витрат на ці роботи.

Отже, у лісах маєтностей УГКЦ періодично проводилися чергові лісовпорядкування, у результаті яких розроблявся перспективний план ведення господарства на наступне десятиліття. Згідно з цими планами господарство в маєтностях велося на ґрунтовній науковій основі, у розмірах, передбачених лісовпорядкованими проектами і тільки на визначених площах, не допускаючи

зловживань і перерубів деревини понад допустиму норму. У лісах вирубувалися тільки відведені для рубки деревостани, проводилися різного роду природоохоронні заходи – виділялися заповідні об'єкти й території, охоронялися окремі лісові ділянки та дерева, укріплювалися береги гірських річок тощо. Працівники й службовці маєтностей ретельно дотримувалися тогочасних наукових нормативних вимог щодо експлуатації лісових угідь та ведення господарства в них.

1. Гайдукевич О.О. Природоохоронна діяльність ГКЦ в Галичині в 20–30-х рр. ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України» / О.О.Гайдукевич. – Івано-Франківськ, 2007. – 20 с.
2. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України). – Ф. 409. – Оп.1. – Спр. 1379. – 33 арк.
3. Там само. – Ф. 409. – Оп. 1. – Спр. 1386. – 29 арк.
4. Там само. – Спр. 1414. – 237 арк.
5. Там само. – Спр.1443. – 105 арк.
6. Там само. – Спр. 1381. – Арк. 36.
7. Там само. – Спр. 1384. – 20 арк.
8. Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2 ст. – Оп. 9. – Спр. 1712. – 52 арк.
9. ЦДІАЛ України. – Ф. 409. – Оп. 1. – Спр.1432. – 31 арк.
10. Там само. – Спр.1427. – Арк. 1–5.
11. Там само. – Спр. 177. – 22 арк.

РЕЗЮМЕ

ЛЕСОУСТРОЙСТВО КАК ОСНОВАНИЕ ПРИРОДООХРАННОГО ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ УГКЦ

Гайдукевич Е.А. (Івано-Франківськ)

В статье рассматриваются вопросы природоохранной деятельности УГКЦ в Галичине в 1920 – 1930-х гг. Доказано, что основанием, на котором велось хозяйство в природных лесных массивах церкви, было лесоустройство, в результате которого эксплуатация лесных угодий велась на научной основе, в размерах и объемах, предусмотренных лесоустроительными проектами. Подчеркивается, что работники и служащие церковных владений четко придерживались научных нормативных требований относительно эксплуатации лесных угодий и ведения хозяйства в них.

Ключевые слова: Украинская греко-католическая церковь, владения церкви, лесоустройство, перспективный план ведения хозяйства, природоохранная деятельность.

SUMMARY

FOREST MANAGEMENT AS A BASIS OF NATURE-CONSERVATIVE ECONOMY OF THE UKRAINIAN GREEK ORTHODOX CHURCH

O. Haydukevych (Ivano-Frankivsk)

The article examines the issues of nature protection activity of Ukrainian Greek-Catholic Church in Galicia during 1920 – 1930-ies. It proves that forest management was the foundation of economic activity on the territory of church natural forest resources and their exploitation was carried out on a solid scientific basis in compliance with quantity and volume foreseen by the forest management projects. It is emphasized that the employees and clerks of church estates followed very thoroughly the scientific regulation requirements of that time regarding exploitation of forests and their economic activity.

Key words: Ukrainian Greek-Catholic Church, church estate, forest management, perspective plan of economic activity, ecological security activity.